

Dobra praktyka z Krakowa, czyli jak zorganizować pracę asystentów i asystentek międzykulturowych w naszych szkołach

Kraków ma jeden z największych odsetków cudzoziemskich mieszkańców i mieszkanek w Polsce. W 2016 roku tutejsza rada miasta uchwaliła program „Otwarty Kraków” jako sposób na realizację polityki otwartości wobec osób reprezentujących mniejszości narodowe i etniczne oraz cudzoziemek i cudzoziemców. Zgodnie z szacunkami w tym czasie Kraków zamieszkiwało ok. 18 tys. osób spoza Polski. W 2020 r. było ich już ponad 41 tys.

Koalicja Otwarty Kraków skupia około 100 organizacji pozarządowych, które współpracują z władzami miasta. Już teraz przygotowują plan działań, które pozwolą szkołom przygotować się na rozpoczęcie nowego roku szkolnego (i żartują, że należy odwołać wakacje...). Planują m.in. organizację inkluzyjnych pólkonii miejskich dla dzieci, wsparcie w uznaniu/nostryfikacji dyplomów ukraińskich nauczycielek oraz kursy języka polskiego.

Akademia Asystentów Międzykulturowych – ASY w szkole

Art. 165 Prawa oświatowego mówi o prawie dziecka do osoby wspierającej w szkole – asystenta międzykulturowego. Jeśli rodzic lub dyrekcja placówki zgłosi do organu prowadzącego wniosek o zatrudnienie pomocy nauczyciela z zadaniami asystenta międzykulturowego, to organ prowadzący nie może odmówić. Dzieci uchodźcze mają zwiększoną subwencję oświatową, więc środki – przynajmniej teoretycznie – powinny się znaleźć.

Asystentura międzykulturowa w wielokulturowym środowisku edukacyjnym:

<https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Asystentura-miedykulturowa.pdf>

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/To-ma-sens_do-druku-UKR.pdf

Oddział przygotowawczy w polskiej szkole:

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/OP_poprawiona_wersja_do_druku.pdf

Przewodnik dla osób cudzoziemskich mieszkających w Krakowie (i nie tylko – większość informacji i wskazówek dotyczy wszystkich miejscowości w Polsce):

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/witaj-w-domu_PL.pdf

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Witaj-w-domu_UA.pdf

Mapa krakowskich asystentów i asystentek międzykulturowych:

https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?fbclid=IwAR3vJJ8Qk1IC5In0RsSagfAjrR6t6A6UxGzDvOX37Sg3GNwIX_0LAGCiAbQ&ll=50.04071592542258%2C19.95823759999997&z=12&mid=1KMWQEHwySjzLy-yynN5Ocu-80pUFcnhj

Tabela porównawcza polskiego i ukraińskiego systemu oświaty:

<https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/tabela-ekwiwalencji.pdf>

Dzięki współpracy władz samorządowych i NGO zostały wypracowane unikatowe rozwiązania, które pozwoliły niemal natychmiast zapewnić ukraińskim uczennicom i uczniom wsparcie asystentów i asystentek międzykulturowych. Przygotowane już wcześniej poradniki są źródłem praktycznej wiedzy, dzięki której te rozwiązania można wdrażać w całej Polsce. Zachęcamy do korzystania.

Dobra praktyka z Lublina, czyli jak władze samorządowe współpracują z organizacjami pozarządowymi i zatrudniają ukraińskie nauczycielki

[Lubelski Społeczny Komitet Pomocy Ukrainie](#) powstał 5 godzin po wybuchu wojny. Tworzą go m.in. osoby reprezentujące organizacje pozarządowe i urzędy, a także wolontariuszki i wolontariusze. W wyniku wspólnych prac w ciągu doby uruchomiono wielojęzyczną infolinię. Po tygodniu komitet miał już 17 podkomitetów (infolinia, zakwaterowanie, pomoc psychologiczna, opieka nad dziećmi, wyżywienie, transport, edukacja itd.) zajmujących się różnymi obszarami. W mieście pracuje 460 osób znających język ukraiński i kilka tysięcy innych wolontariuszy i wolontariuszek. Trzonem komitetu są 3 lubelskie organizacje pozarządowe i Urząd Miasta.

Ukraińskie pedagogi w szkołach

„Cash for Work” to pilotażowy program zatrudnienia interwencyjnego uchodźczyń. Ma na celu wsparcie samorządów i organizacji pozarządowych w rozszerzeniu działań na rzecz uchodźców z Ukrainy. Fundacja PCPM wypłaca wynagrodzenie, a samorząd lub inna organizacja partnerska jest odpowiedzialna za ustalanie zadań osoby zatrudnionej i nadzór nad jej codzienną pracą.

W ramach programu 30 marca w lubelskich szkołach zaczęły pracę 53 pedagogi z Ukrainy. W zależności od liczby ukraińskich dzieci do placówek przydzielono po jednej lub po dwie osoby. Dodatkowo w Wydziale Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin została zatrudniona osoba do koordynacji wszystkich asystentek. Do udziału w projekcie ukraińskie nauczycielki zgłosiły się przez ankiety dystrybuowane przez Lubelski Społeczny Komitet Pomocy Ukrainie i Biura Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin.

Jak to się udało?

Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej (PCPM) napisało list do Prezydenta Miasta, informując, że jest gotowe wesprzeć samorząd i zatrudnić na umowę-zlecenie osoby potrzebne do zorganizowania edukacji dla ukraińskich dzieci. Sporządzono umowę między miastem a PCPM. Ponieważ nie ma przepływu finansowego między Lublinem a organizacją, nie obowiązują tu żadne skomplikowane procedury:

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Porozumienie_o_wspolpracy_PCPM.pdf.

PCPM zatrudnia wybrane przez miasto ukraińskie nauczycielki na 3 miesiące na podstawie umowy: <https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Umowa-zlecenia-Cash-for-Work-nauczyciele-psychologowie.pdf>.

Załącznikiem do umów jest zakres obowiązków podpisany również przez dyrekcję szkoły: https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Porozumienie-Trojstronne_PCPM-poprawione.pdf.

Zatrudniane osoby składają oświadczenie o niekaralności:

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/oświadczenia_PL-UA.pdf.

Dyrekcja szkoły sprawdza, czy kandydatka nie znajduje się w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Wybrano nauczycielki innowatorki, które mają doświadczenie w projektach i znają języki (niekoniecznie polski). Osoby zatrudnione w ten sposób są obecne w różnych klasach i służą wsparciem. Nie uczą konkretnych przedmiotów.

Opracowano na podstawie informacji od Krzysztofa Stanowskiego, dyrektora Centrum Współpracy Międzynarodowej w Lublinie.

Dobra praktyka z Sopotu, czyli jak dobrze zorganizować edukację dla ukraińskich dzieci

Osoby przyjeżdżające do miasta w punkcie recepcyjnym wypełniają ankietę potrzeby możliwości.

<https://www.sopot.pl/aktualnosc/9618/centrum-wsparcia-ukrainy-pomaga-cala-dobe>

Dzięki temu łatwiej potem koordynować wsparcie. Urzędnicy wiedzą, ile ukraińskich dzieci będzie potrzebowało miejsc w szkołach i gdzie szukać osób z wykształceniem pedagogicznym czy psychologicznym, gotowych podjąć pracę w oddziałach przygotowawczych, szkołach i innych miejscach.

https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/03/ANKIETA_dwujezyczna_AKTUAL_05_03.pdf

Wprowadzono scentralizowane zapisy do szkół i przedszkoli dla dzieci z Ukrainy. Prowadzii koordynuje je wydział edukacji, który przydziela uczennice i uczniów do placówek, w których są wolne miejsca.

Ponieważ do tej pory klasy były mało liczne (15-25 osób) są dodatkowe miejsca dla ukraińskich dzieci. Zorganizowano też 10 oddziałów przygotowawczych - po dwa dla każdej grupy wiekowej. Uczęszcza do nich już ponad 400 dzieci. <https://www.sopot.pl/aktualnosc/9637/juz-ponad-180-dzieci-z-ukrainy-zapisalo-sie-do-sopock-ich-szkol-i-przedszkoli-miasto-uruchamia-oddzialy-przygotowawcze>

Zatrudniono asystentki międzykulturowe, które zajmują się pomocą adaptacyjną i pierwszą pomocą, także wsparciem psychologicznym. W Centrum Kształcenia Ustawicznego dwie psycholożki z Ukrainy pomagają osobom trafiające do sopockiego Centrum Wsparcia Ukrainy, zatrudniono także psycholożkę, która obejmie wsparciem właśnie dzieci.

Rodzice oraz uczniowie starszych klas otrzymali za pomocą Librusa listy od wiceprezydentki miasta, wyjaśniające sytuację, podjęte kroki i zachęcające do solidarności i otwartości
<https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/03/LIBRUS-Ukraina---do-rodzicow.pdf>
<https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/03/LIBRU-Ukraina-do-uczniow.pdf>

Wolne miejsca w szkołach bardzo szybko się zapełniają. Dyrektorzy starają się nie zmieniać planu polskich dzieci, żeby nie komplikować pracy w klasach i unikać sytuacji konfliktowych. Oddziały przygotowawcze pracują dwuzmianowo (w godzinach 8-12.00 i 12-16.00), zlokalizowane są w specjalnie wyznaczonej przestrzeni, żeby nie zakłócać trybu pracy szkoły. Jednocześnie w miarę możliwości organizowane są wspólne zajęcia dla dzieci polskich i ukraińskich.

Kadra pedagogiczna przygotowuje programy nauczania dostosowane do potrzeby możliwości dzieci uczęszczających do oddziału. Młodzieżowa Rada Sopotu tworzy sieć młodych opiekunów i opiekunek, wspierających ukraińskich kolegów podczas adaptacji w nowych placówkach i w mieście.

Ponieważ do tej pory zerówki mieściły się w przedszkolach, w których nie ma dodatkowych sal, oddziały przygotowawcze na tym poziomie zostały utworzone poza przedszkolami.

Jeden działa w szkole podstawowej, drugi w młodzieżowym domu kultury. Powstały dzięki uchwale Rady Miasta za zgodą kuratorium na utworzenie nowej lokalizacji.

Rada Miasta podjęła uchwałę o zwolnieniu ukraińskich dzieci z opłat za wyżywienie w placówkach. Samorząd rozważa sfinansowanie ubezpieczenia NNW dla dzieci - firmy ubezpieczeniowe przygotowują oferty, z wstępnego rozeznania wynika, że koszt nie będzie wysoki.

Miejskie instytucje kultury otrzymały dodatkowe środki na prowadzenie zajęć dla dzieci, a nawet rodziców. Tak, żeby znalazło się miejsce dla wszystkich chętnych. W godzinach 9-16 prowadzą m.in. zajęcia dla ukraińskich mam i dzieci.

Opracowano na podstawie informacji od Magdaleny Czarzyńskiej-Jachim, wiceprezydentki Sopotu.